

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.111>

УДК 657; 631; 656; 005.6

О. Є. Скуратова,

аспірант, ННЦ «Інститут аграрної економіки»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-6785-9525>

О. С. Скуратов,

аспірант, ННЦ «Інститут аграрної економіки»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-2883-0028>

МЕТОДОЛОГІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В АГРАРНІЙ ЛОГІСТИЦІ: ПІДХОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ

O. Skuratova,

Postgraduate student,

National Scientific Center "Institute of Agrarian Economics"

O. Skuratov,

Postgraduate student,

National Scientific Center "Institute of Agrarian Economics"

METHODOLOGY OF ACCOUNTING IN AGRICULTURAL LOGISTICS: APPROACHES AND TOOLS

У статті розглянуто методологічні аспекти бухгалтерського обліку в аграрній логістиці, зокрема особливості обліку логістичних витрат у сільському господарстві. Досліджено специфіку обліку витрат на

транспортування, складування, управління запасами та їх відображення у фінансовій звітності. Визначено особливості національних стандартів бухгалтерського обліку та їх відмінності від міжнародних стандартів (МСФЗ), а також сфери їх застосування. У статті також підкреслюється роль інформаційних технологій, таких як ERP-системи, у підвищенні ефективності облікових операцій та зниженні логістичних витрат. Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення облікової політики аграрних підприємств для забезпечення ефективного управління логістичними процесами та підвищення їхньої конкурентоспроможності на сучасному ринку.

The article examines the methodological aspects of accounting in agricultural logistics, focusing on the peculiarities of accounting for logistics costs in agriculture. It explores the specifics of accounting for transportation, storage, and inventory management costs, as well as their representation in financial statements. The article identifies the features of national accounting standards and their differences from International Financial Reporting Standards (IFRS), along with the areas of their application. The importance of information technologies, such as ERP systems, in enhancing the efficiency of accounting operations and reducing logistics costs is also highlighted. Recommendations are provided for improving the accounting policies of agricultural enterprises to ensure effective logistics management and enhance their competitiveness in the modern market. This study emphasizes the necessity of understanding the different standards and their proper use in the context of agricultural logistics, aiming to improve both the transparency and efficiency of cost management. Additionally, the paper considers the challenges faced by agricultural enterprises in implementing accounting standards, addressing how adapting these standards to specific logistical needs can lead to better financial outcomes and improved operational control. Overall, the article contributes to the ongoing discussion about optimizing accounting practices in agricultural logistics by bridging the gap between theoretical approaches and practical applications, thereby fostering a more structured and

adaptable accounting framework. Furthermore, the analysis suggests that proper alignment of accounting policies with operational goals can lead to significant cost savings. Future research should explore the impact of digital transformation on logistics accounting in the agricultural sector. Clear accounting policies based on both National Accounting Standards and IFRS are essential for ensuring consistency and compliance in financial reporting. Additionally, the integration of sustainability practices into logistics accounting is discussed as a way to further enhance efficiency and corporate responsibility.

Ключові слова: *методологія обліку, аграрна логістика, облік витрат на транспортування, облікова політика в аграрній логістиці, логістичні витрати, управління витратами, витрати на транспортування.*

Keywords: *accounting methodology, agricultural logistics, transportation cost accounting, accounting policy in agricultural logistics, logistics costs, cost management, transportation costs.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Проблема впровадження ефективної методології бухгалтерського обліку в аграрній логістиці є ключовою в контексті сучасного розвитку сільськогосподарської економіки [6]. З огляду на зростання обсягів виробництва аграрної продукції та ускладнення логістичних процесів, необхідно вдосконалити облікові підходи до витрат і доходів, пов'язаних із транспортуванням, зберіганням і обробкою продукції [1]. Логістичні операції в аграрному секторі мають специфічні особливості, такі як сезонність виробництва, вимоги до спеціальних умов зберігання швидкопсувної продукції та залежність від зовнішніх факторів, зокрема погодних умов [4]. Ці аспекти створюють додаткові виклики для бухгалтерського обліку.

З наукового боку, важливою задачею є розробка і оптимізація методології обліку, що забезпечить відображення логістичних операцій з

урахуванням динамічних змін у виробничо-збутових ланцюгах та інтеграції сучасних інформаційних технологій [8]. З практичного боку, актуальним є питання автоматизації облікових процесів і впровадження технологічних рішень для оптимізації управління ресурсами і мінімізації витрат у логістиці [11].

Ключовою проблемою є також забезпечення відповідності між національними стандартами обліку (ПСБО) та міжнародними стандартами (МСФЗ), що є критично важливим для аграрних підприємств, які працюють на експортних ринках [7]. Недостатня гармонізація облікових стандартів може призводити до ускладнень у формуванні прозорості та зіставної фінансової звітності, що, в свою чергу, впливає на інвестиційну привабливість підприємств [17,18].

Таким чином, вдосконалення методології бухгалтерського обліку в аграрній логістиці є багатогранною проблемою, що вимагає вирішення на рівні наукових досліджень і практичного застосування. Це включає адаптацію нормативно-правової бази до потреб аграрних підприємств та інтеграцію новітніх технологічних рішень для автоматизації облікових процесів і підвищення ефективності управління логістичними операціями [19].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень у сфері бухгалтерського обліку аграрної логістики показує, що ця тема є відносно новою, однак має значний науковий та практичний інтерес [4,5]. Дослідження в цій галузі зосереджуються на питаннях оптимізації облікових процесів у сфері логістики, зокрема на ефективності обліку витрат на транспортування, складування та зберігання сільськогосподарської продукції [1]. Вагомий внесок у розвиток теми зробили роботи, присвячені удосконаленню методології обліку з використанням міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та інтеграції інформаційних технологій, таких як ERP-системи. [8]

Окремі дослідження звертають увагу на сезонність виробництва в аграрній логістиці та її вплив на облік, а також на специфіку транспортування швидкопсувної продукції [7]. Крім того, багато авторів акцентують увагу на нормативно-правовій базі, яка регулює бухгалтерський облік у цій сфері, зокрема на взаємодії національних стандартів (ПСБО) із міжнародними вимогами (МСФЗ) [11].

Попри значний науковий інтерес до цих питань, недостатньо дослідженими залишаються аспекти автоматизації облікових процедур у аграрній логістиці з використанням сучасних інформаційних систем. Потребує також додаткового дослідження питання обліку ризиків, пов'язаних із псуванням продукції під час транспортування або зберігання, що є критично важливим для забезпечення точності фінансової звітності та мінімізації втрат [18].

Ця стаття присвячена вирішенню вказаних проблем, зокрема питанням удосконалення методології бухгалтерського обліку аграрної логістики через інтеграцію сучасних технічних рішень, автоматизацію облікових процесів та більш глибоке дослідження управління ризиками в умовах аграрного виробництва [19].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є розробка та обґрунтування методології бухгалтерського обліку в аграрній логістиці, що сприятиме оптимізації облікових процесів, підвищенню точності відображення логістичних витрат і доходів, а також відповідності національним і міжнародним стандартам фінансової звітності. Завданнями дослідження є аналіз сучасних облікових підходів в аграрній логістиці, оцінка впливу цифровізації та автоматизації на облікові процедури, а також вивчення ризиків, пов'язаних з транспортуванням і зберіганням сільськогосподарської продукції, та шляхів їх мінімізації. Особливу увагу приділено інтеграції сучасних інформаційних технологій, зокрема ERP-систем, у процес управління логістикою для підвищення ефективності

управлінських рішень та оптимізації витрат на всіх етапах логістичного ланцюга.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Методологія бухгалтерського обліку в аграрній логістиці складається з принципів, методів і прийомів, що організують облік фінансових і господарських операцій у цій сфері [3]. Вона забезпечує точне, достовірне та своєчасне відображення витрат і доходів, пов'язаних із транспортуванням, зберіганням і обробкою сільськогосподарської продукції [1].

Основною метою методології є створення системи обліку, що оптимізує управління логістичними процесами, дозволяючи підприємствам ефективно розподіляти ресурси, знижувати витрати та забезпечувати прозорість фінансової звітності [7]. Методологія визначає порядок ведення бухгалтерської документації та дотримання облікових принципів, включаючи облік витрат на транспортування, складування, амортизацію логістичних активів, управління запасами та інвентаризацію [8].

У сучасних умовах аграрний сектор стикається з викликами, такими як сезонність виробництва та необхідність мінімізації логістичних витрат. Методологія бухгалтерського обліку є важливим інструментом для прийняття управлінських рішень, що підтримує ефективність логістичних процесів, аналізує витрати, прогнозує фінансові результати та забезпечує відповідність законодавчим вимогам [11]. Правильне застосування цієї методології підвищує конкурентоспроможність аграрних підприємств на ринку через поліпшення управління логістикою та зниження витрат.

Таким чином, методологія бухгалтерського обліку в аграрній логістиці є основою для ефективного функціонування логістичних систем, підвищення фінансової стабільності підприємств та забезпечення їхнього сталого розвитку [18].

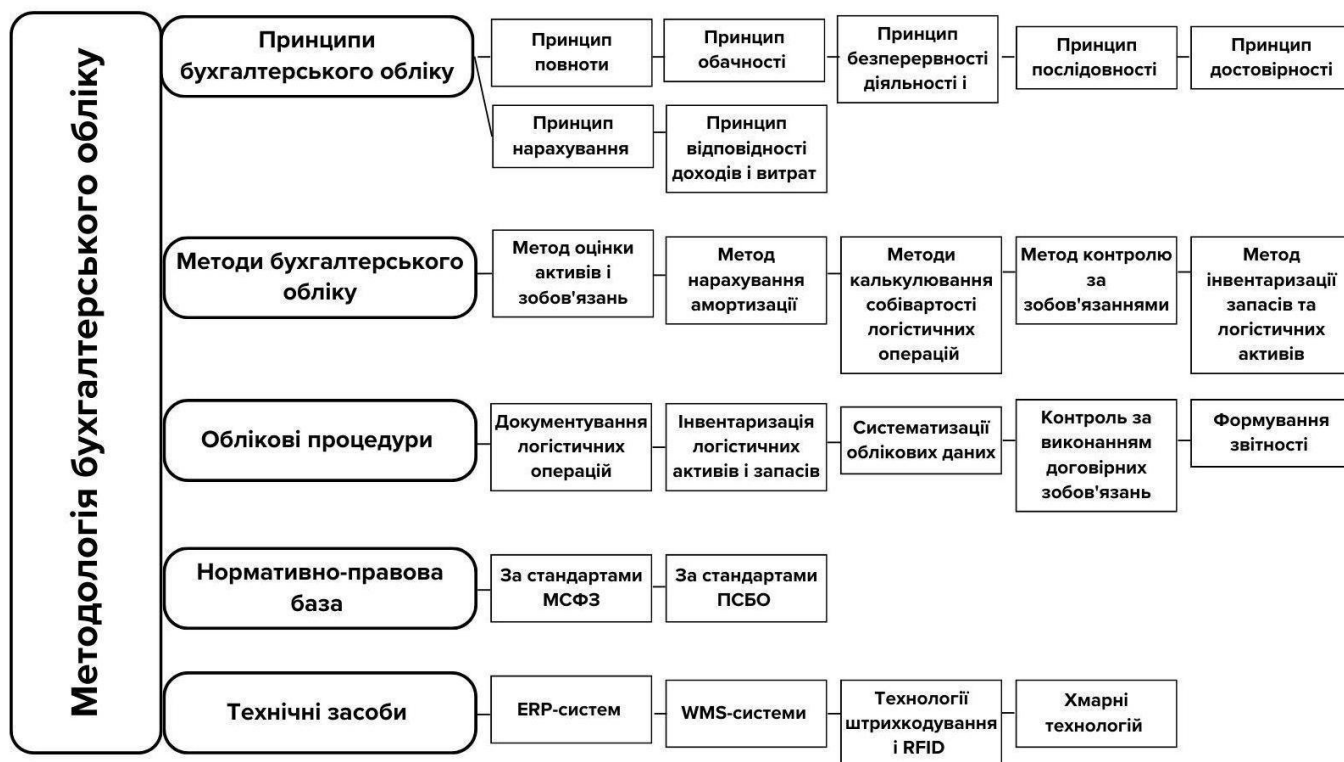

Рис. 1 Елементи методології бухгалтерського обліку

**Узагальнено автором*

Принципи бухгалтерського обліку є основою для точного відображення всіх логістичних операцій у підприємствах аграрного сектору. Вони визначають правила, яких потрібно дотримуватися для формування фінансової звітності, що відповідає вимогам користувачів та регуляторів, особливо в контексті обліку витрат і доходів, пов'язаних із транспортуванням, зберіганням і обробкою сільськогосподарської продукції [19].

Принцип повноти вимагає, щоб усі витрати, пов'язані з логістичними процесами, включаючи перевезення, складування та пакування, були відображені в бухгалтерських записах у повному обсязі. Це забезпечує реалістичне уявлення про витрати на логістику, що є основою для точного планування і управління ресурсами [2].

Принцип достовірності вимагає, щоб інформація у фінансовій звітності була точною і підтвердженою документами, такими як транспортні накладні

та акти виконаних робіт. Дотримання цього принципу сприяє прозорості фінансових звітів і знижує ризики помилок або шахрайства.

Принцип обачності є критично важливим для аграрної логістики, оскільки ризики втрат продукції є значними. Він передбачає врахування всіх потенційних ризиків при оцінці активів і зобов'язань, що запобігає переоцінці логістичних активів [3].

Принцип нарахування забезпечує відображення витрат і доходів у періоді, до якого вони належать, незалежно від фактичних грошових коштів. Це дозволяє підприємствам коректно відображати витрати на логістику в момент їх виникнення, що важливо для аналізу рентабельності.

Принцип безперервності діяльності передбачає, що підприємство продовжить свою діяльність у найближчому майбутньому, що впливає на оцінку активів і зобов'язань з урахуванням їх тривалого використання. Це особливо важливо для планування логістичних процесів в аграрному секторі.

Принцип відповідності доходів і витрат вимагає, щоб витрати, пов'язані з логістикою, були точно віднесені до періоду, коли отримано дохід від реалізації продукції. Це забезпечує коректне відображення фінансових результатів.

Принцип послідовності вимагає від підприємств використовувати однакові облікові методи протягом років, що забезпечує порівнянність фінансової інформації.

Таким чином, принципи бухгалтерського обліку в аграрній логістиці забезпечують систематичний підхід до відображення логістичних операцій у фінансовій звітності. Вони формують достовірну інформаційну базу для управлінських рішень і підвищують прозорість облікових даних, що важливо для конкурентоспроможності аграрних підприємств. [17]

Методи бухгалтерського обліку в аграрній логістиці є критично важливими для об'єктивного відображення витрат і доходів, пов'язаних з логістичними операціями. Застосування цих методів дозволяє точно оцінювати активи та зобов'язання, аналізувати витрати на транспортування,

складування й зберігання продукції, а також контролювати ефективність використання ресурсів.

Один з основних методів - оцінка активів і зобов'язань. Цей метод визначає вартість транспортних засобів, складів та обладнання, що особливо важливо в аграрній логістиці через сезонні коливання і ринкові зміни. Він допомагає підприємствам адекватно оцінювати реальну вартість активів і ефективно планувати їх використання.

Метод нарахування амортизації також має значення, оскільки дозволяє підприємствам розподілити витрати на амортизацію логістичних активів протягом їх терміну служби. Це сприяє точному відображенню витрат у фінансовій звітності, що, в свою чергу, дозволяє правильно оцінювати прибутковість логістичних операцій.

Методи калькулювання собівартості допомагають аграрним підприємствам визначати повні витрати на логістику, включаючи прямі та непрямі витрати, що забезпечує ефективніше управління ресурсами і підвищує рентабельність.

Метод контролю за зобов'язаннями передбачає облік всіх зобов'язань підприємства у сфері логістики, що мінімізує ризики прострочених заборгованостей. Це критично важливо для своєчасного виконання договірних зобов'язань і безперебійності процесів.

Регулярна інвентаризація запасів та активів дозволяє точно оцінювати наявність товарів і стан логістичних ресурсів. Це є важливим інструментом для контролю за зберіганням швидкопсувних товарів і зменшення ризиків втрат.

Отже, методи бухгалтерського обліку в аграрній логістиці забезпечують точність фінансових даних, дозволяючи підприємствам ефективно управляти ресурсами, підвищувати рентабельність і приймати обґрунтовані управлінські рішення. Їх застосування є ключовим для конкурентоспроможності аграрних підприємств та підвищення ефективності їхньої логістичної інфраструктури.

Облікові процедури в аграрній логістиці є критично важливими для точного відображення логістичних операцій у бухгалтерському обліку підприємств аграрного сектору. Вони охоплюють весь процес обробки інформації про витрати та доходи, що підвищує ефективність управління ресурсами та прийняття стратегічних рішень [4].

Основною процедурою є документування логістичних операцій, що забезпечує своєчасне і точне відображення витрат на перевезення, складування та обробку сільськогосподарської продукції [1]. Використання документів, таких як товарно-транспортні накладні та акти виконаних робіт, дозволяє уникнути помилок і забезпечити точність даних.

Інвентаризація активів і запасів також є важливою процедурою, яка дозволяє контролювати наявність ресурсів, таких як транспортні засоби і сільськогосподарська продукція [7]. Цей процес є особливо актуальним для аграрного сектору, де продукція може швидко псуватись або вимагати специфічних умов зберігання. Регулярна інвентаризація допомагає зменшити ризики втрат.

Систематизація облікових даних спрямована на упорядкування інформації про логістичні витрати. Вона дозволяє аграрним підприємствам відокремлювати витрати на логістику від загальних виробничих витрат, що сприяє точному аналізу рентабельності [11].

Контроль за виконанням договірних зобов'язань у сфері логістики є ще однією ключовою процедурою. Своєчасне виконання контрактів на транспортування і складування, а також контроль за розрахунками з контрагентами, допомагають уникати затримок, які можуть негативно вплинути на бізнес, зокрема в умовах сезонності [8].

Формування звітності щодо логістичних операцій також має велике значення. Звіти про витрати на логістику, обсяги перевезеної продукції та використання транспортних засобів дозволяють аграрним підприємствам оцінювати ефективність логістичних процесів і приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації витрат [17].

Отже, облікові процедури в аграрній логістиці забезпечують прозорість і надійність облікової інформації, що є основою для ефективного управління логістичними процесами [3]. Вони допомагають підприємствам оптимізувати витрати на логістику та підвищити їх конкурентоспроможність на ринку.

Нормативно-правова база є невід'ємною частиною системи бухгалтерського обліку, яка регулює правила і стандарти відображення господарських операцій, зокрема логістичних процесів, у фінансовій звітності підприємств аграрного сектору економіки [4]. Правильне та чітке дотримання нормативно-правових вимог є запорукою забезпечення прозорості та достовірності фінансових результатів діяльності підприємства. У цьому контексті важливим є порівняння двох основних систем обліку: національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (ПСБО) та Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) [11].

ПСБО, що застосовуються в Україні, забезпечують регулювання облікових процедур відповідно до національних умов і специфіки, включаючи облік логістичних операцій у аграрному секторі [5]. ПСБО мають чітку нормативно-правову базу, яка встановлюється державними органами, зокрема Міністерством фінансів України. Основною метою ПСБО є забезпечення простоти і доступності облікових процедур для національних підприємств, з урахуванням специфіки місцевого законодавства і економічної ситуації [13]. У контексті аграрної логістики, ПСБО чітко регулює облік витрат на транспортування, складування, зберігання продукції, що дозволяє адаптувати бухгалтерський облік до реалій аграрного бізнесу [3].

МСФЗ, з іншого боку, є системою міжнародних стандартів, що використовуються для гармонізації фінансової звітності на глобальному рівні [13,10]. Вони забезпечують єдині принципи обліку, які дозволяють підприємствам, що працюють на міжнародному ринку, подавати свою фінансову звітність відповідно до загальноприйнятих стандартів, що робить її порівнянною та прозорою для міжнародних інвесторів і партнерів. МСФЗ

більше орієнтовані на ринкову економіку і мають ширший підхід до відображення логістичних операцій, включаючи складніші методи оцінки активів та зобов'язань, а також облік ризиків, пов'язаних із логістичними процесами [11].

Основні відмінності між ПСБО та МСФЗ полягають у методах оцінки та підходах до відображення витрат і зобов'язань [7]. ПСБО здебільшого базуються на принципі історичної собівартості, тоді як МСФЗ дозволяють використовувати оцінку активів за справедливою вартістю, що особливо важливо для логістики в аграрному секторі, де вартість активів, таких як транспортні засоби та склади, може змінюватися через сезонні або ринкові коливання [6]. Крім того, МСФЗ приділяють більше уваги управлінню ризиками, пов'язаними з логістичними операціями, такими як втрати продукції під час транспортування або зберігання [8].

Зокрема, ПСБО чітко регламентують облік витрат на логістику через визначення витратних статей, таких як транспортування, зберігання та інші логістичні послуги, але при цьому можуть не враховувати комплексний підхід до оцінки майбутніх зобов'язань і ризиків [17]. МСФЗ, навпаки, передбачають детальніший підхід до управління логістичними активами та зобов'язаннями, враховуючи потенційні зміни у вартості активів, ризики їхнього знецінення та інші фактори, що можуть вплинути на фінансовий стан підприємства [17].

Щоб покращити організацію методології бухгалтерського обліку в аграрній логістиці та на рівні практичного впровадження треба, перш за все, треба ретельно сформулювати облікову політику підприємства, яка регламентує організацію та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, включаючи специфічні аспекти, що стосуються обліку логістичних операцій в аграрній сфері. У ній повинні бути чітко визначені основні принципи, методи та підходи, що застосовуються для обліку витрат і доходів, пов'язаних з логістикою. Наприклад, витрати на логістичні операції в аграрній логістиці можуть обліковуватись на рахунках 20, 23, 91, 93 та інколи на 92 залежно від

специфіки витрат та логістичних операцій, і це дійсно залежить від правильно прописаної облікової політики підприємства. У такій політиці має бути чітко визначено, які витрати відносити на той чи інший рахунок, щоб облік витрат відповідав потребам управління та звітності.

Таблиця 1. Розподіл логістичних витрат по рахунках обліку

Номер рахунку	Опис витрат	Логістичні операції, що обліковуються
20	Витрати на транспортування сировини і матеріалів, що включаються до вартості виробничих запасів.	<ol style="list-style-type: none"> 1) транспортування сировини та матеріалів від постачальника до складів підприємства. 2) переміщення запасів між внутрішніми складськими приміщеннями. 3) доставка товарно-матеріальних цінностей, які відносяться до запасів (наприклад, запасних частин, добрив, палива), що використовуються у виробничому процесі.
23	Прямі логістичні витрати, такі як транспортування і зберігання, що пов'язані з виробничими	<ol style="list-style-type: none"> 1) транспортування компонентів, матеріалів та напівфабрикатів безпосередньо до місць, де здійснюється виробничий процес. 2) переміщення матеріалів, сировини, деталей та напівфабрикатів усередині виробничих підрозділів (внутрішній транспорт у цехах). 3) забезпечення своєчасного підвезення матеріалів до виробничих ліній та об'єктів, де триває безперервний виробничий процес. 4) зберігання і переміщення напівфабрикатів чи незавершеної продукції між стадіями виробництва.
91	Загальновиробничі витрати, пов'язані з логістикою, такі як транспортування персоналу та амортизація транспорту, що не використовується у виробництві	<ol style="list-style-type: none"> 1) транспортування працівників на виробничі об'єкти або між різними підрозділами підприємства. 2) амортизація, обслуговування і ремонт транспортних засобів, що не використовуються безпосередньо у виробництві, але забезпечують підтримку загальної логістичної діяльності підприємства. 3) зберігання та переміщення допоміжних матеріалів, інструментів або запасних частин, які використовуються для обслуговування виробництва, але не включаються безпосередньо до продукції. 4) відстеження та координація доставки матеріалів, контроль наявності необхідних ресурсів на місцях виробництва. 5) транспортування матеріалів, потрібних для підтримки інфраструктури. 6) переміщення обладнання для загальновиробничих потреб

Номер рахунку	Опис витрат	Логістичні операції, що обліковуються
92	Адміністративні витрати на логістику, включаючи заробітну плату персоналу, амортизацію складів і транспорту, не задіяного у виробництві.	<ol style="list-style-type: none"> 1) організація управлінських процесів у логістиці, включаючи зарплату керівників логістичного відділу та адміністраторів складів, витрати на проведення нарад, розробку стратегій логістичного планування, оцінку логістичних ризиків тощо. 2) утримання, оренду та комунальні платежі для офісів і приміщень, де працюють логістичні менеджери або адміністративний персонал, що обслуговує логістичні процеси. 3) інформаційні технології та підтримку, пов'язану з адмініструванням логістики: ліцензії на програмне забезпечення для обліку логістичних витрат (ERP-системи, CRM для клієнтської логістики), а також витрати на підтримку роботи цих систем. 4) консультаційні та юридичні послуги для логістики. 5) навчання та підвищення кваліфікації працівників логістики, зокрема, участь у семінарах, тренінгах, курсах з питань управління логістичними операціями або використання сучасних облікових та управлінських систем. 6) транспортні послуги для керівників логістичного відділу, наприклад, для відряджень, відвідування семінарів або інспекції складів та інших логістичних об'єктів.
93	Витрати на збут, включаючи транспортування готової продукції до точок реалізації, пакування, доставку та страхування під час перевезення.	<ol style="list-style-type: none"> 1) транспортування готової продукції від складів підприємства до роздрібних точок, складів покупців або безпосередньо до кінцевих споживачів. 2) пакування продукції перед доставкою до клієнтів, включаючи вартість упаковки, коробок, плівки, етикеток, маркування. 3) страхування продукції під час транспортування до місць реалізації. 4) Витрати на тимчасове зберігання готової продукції на складах перед відправкою до торговельних точок або клієнтів 5) організація акцій або маркетингових заходів для просування продукції. 6) повернення товару від споживачів, якщо необхідно, наприклад, для заміни або ремонту продукції.

Джерело: побудовано автором. [12,13,14,15]

Для забезпечення належного відображення логістичних витрат у фінансовій звітності підприємства рекомендується чітко прописати відповідні принципи та положення в обліковій політиці. Правильне віднесення логістичних витрат на відповідні рахунки бухгалтерського обліку дозволяє підвищити прозорість облікових операцій і точно відобразити структуру витрат, що важливо для аналітичного обліку та прийняття управлінських рішень. Включення окремих категорій витрат у визначені

рахунки (20, 23, 91, 92 та 93) не тільки сприяє ефективному контролю за використанням ресурсів, але й підвищує фінансову дисципліну на підприємстві.[11]

Класифікація логістичних витрат за рахунками також відіграє значну роль у розподілі виробничих, загальновиробничих, адміністративних та збутових витрат, що сприяє оптимізації облікових процесів і підвищенню їхньої відповідності стандартам обліку. Така класифікація важлива для обґрунтованого аналізу витрат і сприяє поліпшенню управління фінансовими потоками підприємства. [8]

Водночас слід забезпечити відповідність облікової політики національним стандартам бухгалтерського обліку (П(С)БО), що регламентують облік витрат. Це є важливим як з точки зору юридичної відповідності, так і з огляду на аналітичну точність та коректність облікових даних.

Підприємства, які застосовують МСФЗ, зазвичай розробляють внутрішню облікову політику для регулювання обліку логістичних операцій. Облікова політика підприємства містить визначення, які витрати вважати логістичними, критерії їх включення до собівартості або витрат періоду, а також принципи віднесення витрат на відповідні статті витрат (виробничі, адміністративні або витрати на збут). За міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), логістичні витрати не мають чітко визначених рахунків, як у національних стандартах, оскільки МСФЗ передбачають більше принципів, ніж деталізованих рахунків. Однак підприємства можуть адаптувати план рахунків, щоб відповідати міжнародним стандартам.

Підприємства, які застосовують МСФЗ, можуть адаптувати рахунки до цих категорій, відображаючи логістичні витрати у фінансовій звітності за період або включаючи їх до собівартості залежно від виду витрат.

Таблиця 2. Групування логістичних витрат за МСФЗ.

Облікова категорія	Опис
Собівартість запасів (виробничі витрати)	Витрати на транспортування і зберігання запасів до початку виробничого процесу або до моменту продажу, включаючи собівартість реалізованої продукції.
Адміністративні витрати	Витрати на утримання адміністративних функцій, таких як управління запасами та планування логістики, які не включаються в собівартість запасів або продукції.
Витрати на збут	Витрати на транспортування, пакування і страхування продукції при доставці до покупця або місць реалізації; обліковуються як витрати періоду.
Загальновиробничі витрати	Непрямі витрати на внутрішнє транспортування сировини в межах виробничого процесу; додаються до собівартості продукції та включаються до собівартості реалізованої продукції.

Джерело: побудовано автором. [9,10]

Таким чином, підприємства аграрного сектору, що орієнтовані на міжнародний ринок, можуть використовувати МСФЗ для покращення якості своєї фінансової звітності та забезпечення її порівнянності з міжнародними стандартами. Водночас підприємства, що працюють виключно на внутрішньому ринку, можуть користуватися ПСБО для спрощення облікових процедур і забезпечення відповідності вимогам національного законодавства. Незалежно від вибору системи стандартів, облік логістики в аграрному секторі потребує чіткого регулювання та використання сучасних підходів до оцінки витрат і управління активами, що забезпечують ефективне функціонування логістичних процесів і підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Технічні засоби в бухгалтерському обліку є ключовим елементом управління логістичними процесами в аграрному секторі. Вони значно підвищують ефективність облікових процедур, автоматизуючи збір, обробку та аналіз даних про витрати на транспортування, складування та зберігання сільськогосподарської продукції [8]. Сьогодні використання таких засобів є необхідною умовою для забезпечення прозорості, точності та оперативності в обліку [16].

Однією з основних категорій технічних засобів є інформаційні системи для обліку логістичних операцій, які автоматизують реєстрацію та обробку інформації про витрати. Ці системи інтегрують дані з різних джерел, що дозволяє підприємствам в режимі реального часу відстежувати обсяги перевезених товарів, контролювати залишки на складах і забезпечувати своєчасне виконання договірних зобов'язань [11]. Також вони зменшують ризики людських помилок, підвищуючи точність фінансової звітності [1].

Системи планування ресурсами підприємства (ERP) дозволяють комплексно управляти всіма аспектами логістики. Вони інтегрують логістичні процеси з іншими функціями, такими як закупівлі та виробництво, що забезпечує єдність даних і підвищує ефективність управління ресурсами [8]. Важливо, що ERP-системи можуть бути адаптовані до специфіки аграрного бізнесу, враховуючи сезонні коливання та вимоги до зберігання.

Системи управління складськими операціями (WMS) автоматизують облік запасів, дозволяючи в реальному часі контролювати переміщення товарів та залишки продукції [7]. У аграрній логістиці такі системи критично важливі для контролю умов зберігання товарів, які мають обмежений термін придатності.

Технології штрихкодування та RFID (Radio Frequency Identification) забезпечують автоматизацію ідентифікації продукції під час транспортування та зберігання, що підвищує точність обліку та знижує ризик помилок [4]. У аграрному секторі ці технології особливо корисні для відстеження великої кількості товарів.

Хмарні технології дозволяють отримувати доступ до даних про логістичні операції з будь-якої точки світу в режимі реального часу [17]. Це оптимізує управління логістичними процесами, забезпечуючи актуальність інформації для прийняття стратегічних рішень.

Впровадження автоматизації та сучасних технологій значно підвищує ефективність управління витратами. Проте ці зміни несуть ризики, які потребують уважного аналізу [6]. Технологічні ризики, такі як збої в

системах, можуть призвести до втрати даних. Людський фактор, зокрема помилки при введенні даних, залишається актуальним навіть в умовах автоматизації. Недотримання нормативних вимог може мати юридичні наслідки. Фінансові ризики пов'язані з великими витратами на впровадження технологій, що може негативно вплинути на результати діяльності підприємства.

Крім того, сучасні технології несуть ризики кібератак, які загрожують конфіденційності даних. Відсутність надійного резервного копіювання може призвести до втрати критично важливої інформації [3].

Отже, технічні засоби в обліку логістичних витрат є важливим інструментом для підвищення ефективності управління логістикою в аграрному секторі. Вони дозволяють автоматизувати облікові процеси, зменшити витрати та забезпечити своєчасне виконання операцій, що є критично важливим для конкурентоспроможності підприємств у цій галузі.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Висновки з проведеного дослідження показують, що методологія бухгалтерського обліку в аграрній логістиці є ключовим інструментом для забезпечення ефективності управлінських рішень та оптимізації витрат на логістичні процеси. Впровадження сучасних інформаційних технологій, таких як ERP-системи, автоматизація облікових процедур та дотримання міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) значно підвищують точність і прозорість облікових даних, зменшують витрати на адміністрування логістичних операцій та мінімізують ризики втрат під час транспортування та зберігання сільськогосподарської продукції.

Результати дослідження підтверджують необхідність подальшого вдосконалення облікових методів у контексті інтеграції цифрових технологій, а також гармонізації національних стандартів із міжнародними. Це особливо актуально для підприємств, що працюють на експортних ринках, де прозорість і точність фінансової звітності відіграють важливу роль.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі передбачають глибше дослідження впливу технологічних інновацій на бухгалтерський облік логістики, розробку нових підходів до управління ризиками в умовах аграрної логістики, а також дослідження екологічних аспектів і сталого розвитку у контексті облікових процесів. Також перспективним є дослідження можливостей використання штучного інтелекту та машинного навчання для прогнозування логістичних витрат і оптимізації логістичних ланцюгів на аграрних підприємствах.

Література

1. Андрухова, О.О. Організація обліку логістичних витрат / О.О. Андрухова, І.А. Якімов // Наука і економіка. – 2010. – № 4 (20). – С. 70 – 73.
2. Васильєва В. Г. Сучасні тенденції розвитку методології обліку // Сучасний рух науки : тези доп. XIII міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 18–19 жовт. 2021 р. Дніпро : ФОП Мареніченко В. В., 2021. С. 88. 254 с.
3. Гайдуцький П.І., Жук В.М. Роль бухгалтерського обліку в попередженні економічних криз. Економіка України. 2012. № 12. С. 72—82
4. Жук В.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки: монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2009. 648 с.
5. Жук, В. М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект. Монографія, 2018.
6. Івашкевич В.І. Проблеми та перспективи розвитку управлінського обліку в умовах глобалізації. Бухгалтерський облік і аудит. 2019. № 2. С. 11–17.
7. Крикавський Є.В., Чухрай Н.І. Логістика в аграрному секторі: теорія та практика. Київ: Наукова думка, 2021. 320 с.
8. Лавриненко С., Кравчук І., Буднік О. Сучасні ERP-технології – ефективна складова системи менеджменту організацій // Економіка та суспільство. 2024. № 62.

9. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2). Запаси. IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. Доступно за посиланням: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text_ (дата звернення: 25.10.2024 р.).

10. Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 (МСФЗ 13). Оцінка справедливої вартості. IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2013. Доступно за посиланням: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_068#n2_ (дата звернення: 25.10.2024 р.).

11. Палій В.Ф. Вплив міжнародних стандартів фінансової звітності на облік в аграрному секторі. Облік і фінанси. 2021. № 6. С. 45–53.

12. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку: Мінфін України; Наказ, Положення від 20.10.1999 № 246. Дата оновлення: 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (дата звернення: 19.10.2024 р.).

13. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку: Мінфін України; Наказ, Положення від 29.11.1999 № 290. Дата оновлення 03.11.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99_ (дата звернення: 19.10.2024 р.).

14. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання": Мінфін України; Наказ, Положення від 31.01.2000 № 20. Дата 03.11.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00_ (дата звернення: 19.10.2024 р.).

15. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку: Мінфін України; Наказ, Положення від 31.12.1999 № 318. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 19.10.2024 р.).

16. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України; Стратегія від 10.07.2019 № 526-р URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 01.11.2024 р.).

17. Проданчук М., Бездушна Ю., Михалків А., Шевчук Н., Попова О. Розвиток інтегрованої звітності в забезпеченні збалансованої системи показників управлінської системи // *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. Т. 6, № 47. С. 111–123. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.6.47.2022.3928>. (дата звернення: 01.11.2024 р.).

18. Проданчук, М. А. "Методологія бухгалтерського обліку: інституціональний підхід". Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, 2020, № 40, с. 45–49. DOI: 10.32841/2409-1154.2020.40.9.

19. Рожко В., Коваленко В. Системний підхід до організації обліку витрат логістичної компанії // *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*. 2024. Т. 330, № 3. С. 260–267.

References

1. Andrukhova, O. O., & Yakimov, I. A. (2010), "Organization of logistics cost accounting", *Nauka i ekonomika*, vol. 4(20), pp. 70–73.

2. Vasylieva, V. H. (2021), "Modern trends in the development of accounting methodology", *Suchasnyi rukh nauky: tezy dopovidei XIII mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii* [Modern Movement of Science: Abstracts of the XIII International Scientific and Practical Internet Conference], FOP Marenichenko V. V., Dnipro:

3. Haidutskyi, P. I., & Zhuk, V. M. (2012), "The role of accounting in preventing economic crises", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 12, pp. 72–82.

4. Zhuk, V. M. (2009), *Kontsepsiia rozvytku bukhhalterskoho obliku v ahrarnomu sektori ekonomiky: monohrafiia* [Concept of accounting development in the agricultural sector: monograph], NNC IAE, Kyiv, .

5. Zhuk, V. M. (2018), *Rozvytok teorii bukhhalters'koho obliku: instytutsional'nyj aspekt* [Development of the theory of accounting: Institutional aspect], NNC IAE, Kyiv, .

6. Ivashkevich, V.I. (2019), “Problems and prospects for the development of managerial accounting in the context of globalization”, *Bukhhalterskyi oblik i audit*, vol. 2, pp. 11-17.

7. Krykavskiy, Ye.V., Chukhrai, N.I. and Frolova, L.V. (2021), *Lohistyka v ahrarnomu sektori: teoriia ta praktyka* [Logistics in the agricultural sector: theory and practice], Naukova dumka, Kyiv, Ukraine.

8. Lavrynenko, S., Kravchuk, I., & Budnik, O. (2024), “Modern ERP technologies as an effective component of management systems in organizations”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 62.

9. IASB (2012), “International Accounting Standard 2 (IAS 2). Inventories”, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text (Accessed 05 Nov 2024).

10. IASB (2013), “International Financial Reporting Standard 13 (IFRS 13). Fair Value Measurement”, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_068#n2 (Accessed 05 Nov 2024).

11. Palii, V. F. (2021), “The impact of international financial reporting standards on accounting in the agricultural sector”, *Oblik i finansy*, vol. 6, 45–53.

12. The Ministry of Finance of Ukraine (1999), “National position. (accounting standard) 9 “Inventories”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (Accessed

13. Ministry of Finance of Ukraine (1999), Order “On the approval of the National Accounting Standard”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (Accessed 19.10.2024).

14. Ministry of Finance of Ukraine (2000), Order “On approval of the National Accounting Regulation (Standard) 11 “Liabilities”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00> (Accessed 19.10.2024 r.).

15. The Ministry of Finance of Ukraine (2000), “National position. (accounting standard) 16 “Expenses”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (Accessed

16. Cabinet of Ministers of Ukraine (2019), Resolution “On the approval of the Strategy for the development of the innovation activity sphere until 2030”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> (Accessed 05 Nov 2024).

17. Prodanchuk, M., Bezdushna, Yu., Mykhalkiv, A., Shevchuk, N., & Popova, O. (2022), “Development of integrated reporting in ensuring a balanced scorecard in management”, *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 6(47), pp. 111–123. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.47.2022.3928>

18. Prodanchuk, M. A. (2020), “Methodology of accounting: Institutional approach”, *Scientific Bulletin of the International Humanities University*, vol. 40, pp. 45–49. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2020.40.9>.

19. Rozhko, V., & Kovalenko, V. (2024), “Systematic approach to organizing cost accounting in a logistics company”, *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, vol. 330(3), pp. 260–267.

Стаття надійшла до редакції 14.11.2024 р.